

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

© Валецький Ю.М., Загорулько В.М., Валецька Р.О., Дорецький В.В., 2008
УДК 616.24-002.5-085.2/3-036.8:612.68.001.6

Ю.М. Валецький, В.М. Загорулько, Р.О. Валецька, В.В. Дорецький ПОШИРЕНІСТЬ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ У ХВОРИХ НА ВПЕРШЕ ДІАГНОСТОВАНИЙ ТУБЕРКУЛЬОЗ ОРГАНІВ ДИХАННЯ

Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького, Волинське обласне територіальне медичне протитуберкульозне об'єднання, Волинська обласна клінічна лікарня (м. Луцьк)

Проаналізовано медичну документацію 4 969 хворих на вперше діагностований туберкульоз органів дихання, які були взяті на облік у Волинському обласному протитуберкульозному диспансері в 2000-2007 рр. Установлено, що цукровий діабет як супутня патологія був у 226 пацієнтів (4,5 %); останні роки спостерігається тенденція до зростання поширеності цукрового діабету у хворих на вперше діагностований туберкульоз органів дихання.

Ключові слова: туберкульоз органів дихання, вперше діагностований; цукровий діабет, поширеність.

Туберкульоз в Україні продовжує становити серйозну медико-соціальну й народногосподарську проблему, адже ситуація щодо нього залишається складною та визначається як епідемія.

Серед хворих на вперше діагностований туберкульоз близько 65 % – це особи соціально незахищені й непрацюючі працездатного віку, мігранти, пенсіонери, особи, які повернулися з місць позбавлення волі, й ті, які не мають постійного місця проживання [1-4].

Ще однією з актуальних соціально-економічних проблем медицини є цукровий діабет. Це захворювання належить до пріоритетних у клінічній ендокринології, адже, за визначенням ВООЗ, цукровий діабет набув статусу неінфекційної епідемії XXI ст. В економічно розвинутих країнах світу 4-6 % людей хворіють на цукровий діабет. Про глобальність цієї проблеми яскраво свідчить ухвалення 20 грудня 2006 р. Резолюції ООН. Ще раз було наголошено, що міжнародна спільнота визнає цукровий діабет серйозною загрозою здоров'ю людства. В Україні захворюваність на цукровий діабет, як і в інших країнах світу, щороку зростає. Згідно з офіційною статистикою, на цукровий діабет страждає понад 1 млн українців. Так, якщо захворюваність у 2000 р. становила 131,6 нових випадків на 100 тис. населення, то наприкінці

2006 р. цей показник зріс до 228,1. Показники поширеності цукрового діабету в Україні щороку також зростають і у 2006 р. становили 2242,6 проти 1845,8 на 100 тис. населення у 2000 р (або 2,24 проти 1,85 %). Проте наведені дані не відображають справжньої розповсюженості захворювання. Відомо, що на кожного зареєстрованого припадає 2-3 недіагностованих хворих, причому це переважно стосується хворих на цукровий діабет II типу.

В 1999 р. Указом Президента України затверджено комплексну програму «Цукровий діабет», яка створила умови для значного поліпшення допомоги хворим на цукровий діабет, своєчасного виявлення хвороби та її ускладнень, поліпшення якості життя хворих. З виконанням цієї програми намітилися деякі позитивні зрушення у ставленні до цього тяжкого захворювання.

Проблема поєднання туберкульозу легень та цукрового діабету є актуальною у зв'язку з ростом захворюваності як на туберкульоз, який в Україні з 1995 р. набув характеру епідемії, так і на цукровий діабет, а також у зв'язку з тим, що при їх поєднанні спостерігається тяжчий перебіг обох захворювань [5-9].

Нами вивчалась та аналізувалась деяка супутня патологія хворих на туберкульоз у попередніх роботах [10,11].

Мета дослідження – вивчити поширеність цукрового діабету у хворих на вперше діагностований туберкульоз органів дихання.

Матеріали і методи

Проаналізували медичну документацію всіх хворих на вперше діагностований туберкульоз органів дихання, які були взяті з цього приводу на облік у Волинському обласному протитуберкульозному диспансері в 2000-2007 рр. За цей період (8 років) вперше діагностований туберкульоз органів дихання був у 4 969 жителів Волинської області (у 2000 р. – 540 випадків, у 2001 р. – 555, у 2002 р. – 593, у 2003 р. – 587, у 2004 р.

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

– 621, у 2005 р. – 681, у 2006 р. – 725, у 2007 р. – 667 випадків). Чоловіків було 3 112 (62,6 %), жінок – 1 857 (37,4 %). Міських мешканців було 1 998 (40,2 %), сільських – 2 901 (58,4 %), бездомних – 70 (1,4 %). Вік хворих коливався від 18 до 75 років, у середньому (43,47±3,26) років.

Результати досліджень та їх обговорення

Поширеність цукрового діабету у хворих на вперше діагностований туберкульоз органів дихання за останні 8 років (2000-2007 рр.), з диференціацією на I і II тип, відображено в таблиці 1.

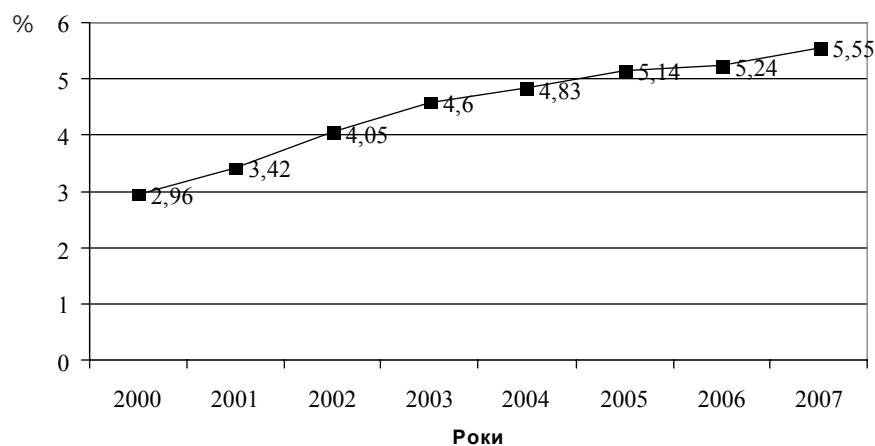
Таблиця 1

Поширеність цукрового діабету у хворих на туберкульоз органів дихання

Роки	Кількість хворих на туберкульоз органів дихання	Кількість хворих на цукровий діабет					
		I тип		II тип		Разом	
		абс. число	%	абс. число	%	абс. число	%
2000	540	2	12,5	14	87,5	16	3,0
2001	555	2	10,5	17	89,5	19	3,4
2002	593	2	8,3	22	91,7	24	4,0
2003	587	3	11,1	24	88,9	27	4,6
2004	621	3	10,0	27	90,0	30	4,8
2005	681	3	8,6	32	91,4	35	5,1
2006	725	3	7,9	35	92,1	38	5,2
2007	667	3	8,1	34	91,9	37	5,5
Всього	4 969	21	9,3	205	90,7	226	4,5

Отже, із 4 969 хворих на вперше діагностований туберкульоз органів дихання протягом 8 років цукровий діабет як супутня патологія був у 226 пацієнтів (4,5 %). З них у 21 (9,3 %) особи обидва захворювання діагностовано одночасно, а в інших 205 (90,7 %) – стаж цукрового діабету становив від 1 до 38 років, у середньому (9,71±0,98)

року. I тип був у 21 (9,3 %) пацієнта, II тип – у 205 (90,7 %). У період з 2000 до 2007 рр. спостерігається щорічна стійка тенденція до зростання поширеності цукрового діабету у хворих на вперше діагностований туберкульоз органів дихання у Волинській області (з 3,0 до 5,5 %) (мал. 1).

Мал. 1. Поширеність цукрового діабету у хворих на туберкульоз органів дихання.

Висновки

1. Поширеність цукрового діабету серед хворих на вперше діагностований туберкульоз органів дихання за останні 8 років (2000-2007 рр.) у Волинській області зросла в 1,87 разу (з 3,0 до 5,5 %).

2. Порівняно з даними літератури, поширеність цукрового діабету у хворих на вперше діагностований туберкульоз легень у Волинській області достовірно вища, ніж в цілому по Україні ($P < 0,05$).

3. Спостерігається тенденція до щорічного зростання поширеності цукрового діабету у хво-

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

рих на вперше діагностований туберкульоз органів дихання.

Література

1. Феценко Ю.І., Мельник В.М. Туберкульоз легень в період епідемії: епідеміологічні, клініко-діагностичні, лікувально-профілактичні та організаційні аспекти. – К.: Логос, 1998. – 284 с.
2. Crofton J., Chanlet P., Maher D. Juidelines for the Management of Drug-Resistant Tuberculosis. – Geneva: WHO/ TB, 1997. – 47 p.
3. Підсумки діяльності протитуберкульозної служби України за 2005 рік / За ред. Ю.І. Феценка. – К., 2006. – 11 с.
4. Феценко Ю.І., Мельник В.М. Фтизіоепідеміологія. – К.: Здоров'я, 2004. – 624 с.
5. Тронько М.Д. Сучасний стан та перспективи розвитку фундаментальної та клінічної ендокринології в Україні. Доповідь на VII з'їзді Асоціації ендокринологів України (Київ, 15-18 травня) // Здоров'я України. – 2007. – № 13-14. – С. 48-51.
6. Корпачев В.В., Петренко В.І., Андреева О.Г. Цукровий діабет у хворих на туберкульоз легень // Укр. пульмонолог. журн. – 2007. – № 4. – С. 68-70.
7. Андреева О.Г. Особливості діагностики і корекція доклінічних порушень глікемії у хворих на туберкульоз легень // Укр. пульмонолог. журн. – 2004. – № 2. – С. 42-44.
8. Паньків В.І. Цукровий діабет, переддіабет і серцево-судинні захворювання // Здоров'я України. – 2007. – № 10-11. – С. 47.
9. Тронько М.Д. Епідеміологія цукрового діабету в Україні // Укр. пульмонолог. журн. – 2005. – № 127. – С. 4-5.

10. Валецький Ю.М. Частота та аналіз супутньої хронічної патології хворих на туберкульоз легень // Укр. пульмонолог. журн. – 2003. – № 2. – С. 132.

11. Поширеність бронхіальної астми у хворих на туберкульоз / Валецький Ю.М., Дорецький В.В., Валецька Р.О., Морочковський Р.С. // Лікарська практика. – 2007. – № 4. – С. 92-94.

PREVALENCE OF DIABETES MELLITUS IN PATIENTS WITH FIRST DIAGNOSED TUBERCULOSIS OF RESPIRATORY ORGANS

Yu.M. Valetsky, V.M. Zahorulko, R.O. Valetska, V.V. Doretsky

SUMMARY. The medical documentation of 4 969 patients with the first diagnosed tuberculosis registered in the Volyn regional antituberculous dispensary during 2000-2007 has been analyzed. It has been that diabetes mellitus as concomitant pathology was in 226 patients (4,5 %); during the last years is observed a tendency to growth of prevalence of diabetes mellitus in patients with the first diagnosed tuberculosis of respiratory organs.

Key words: tuberculosis of respiratory organs, first diagnosed, diabetes mellitus, prevalence.

© П'ятночка І.Т., Корнага С.І., 2008
УДК 616.24-002.5-085.28-06:616.12/14

І.Т. П'ятночка, С.І. Корнага

СЕРЦЕВО-СУДИННА СИСТЕМА ПРИ ПОБІЧНИХ РЕАКЦІЯХ У ПРОЦЕСІ ХІМІОТЕРАПІЇ ХВОРИХ НА ТУБЕРКУЛЬОЗ ЛЕГЕНЬ

Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського

Виражені токсико-алергічні реакції є тяжким ускладненням хіміотерапії хворих на туберкульоз, оскільки в процес втягуються різні органи і системи, зокрема і кардіо-васкулярна система. При побічних реакціях необхідно проводити комплекс заходів, спрямованих на усунення основного чинника, який зумо-

вив реакцію, ліквідацію різноманітних порушень організму в цілому і серцево-судинної системи зокрема.

Ключові слова: токсико-алергічні реакції, хіміотерапія, серцево-судинна система, туберкульоз легень.